Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומערירען אונד דער פרענומעראציאָנס-בעטראג בעגינגט מיט דעם קוואַרטאלע דעס ערסטען בלאטטעס.

די רעדאקציאָן בעפינדעט זיך אין פעסט וואייצנער בולוואר נומ' 29, וואָהין מאן אויך די פרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וועכענטליך מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג, אונד קאָסטעט

פיר עסטערייך-אונגארן

גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פירטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.

פירס אויסלאנד

גאנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פירטעליעהר. 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

Nr. 59, איילפטער יאהרגאנג — פעסט, מיטטוואָך כט אייר ה.ת'ר'ל'ט'. — Pest, den 21. Mai 1879.

גאנץ רוסלאנד ברעננט.

די אנצאהל דער מענשען-מאָרדע זייטענס דער ניהיליסטען אין רוסלאנד האט וואָהל שאָן עטוואס אבגענאָממען, דא יעטצט די רוסישע רעגיערונג איהרע גאנצע מאכט אונד קראַפט געגען די ניהיליסטען ענטפאלטעט. אין דיעזעם מאָנאטע אללײן זינד איבער 20000 פערזאָנען, אלס פערדעכטיג, אים פעטערסבורג אײנגעשאַפפט אונד טהײלס נאך סיביריען פערבאנגט וואָרדען. — די ניהיליסטען האבען עס יעטצט דאהער פיעללײכט פיר קליגער אונד געראטהענער געפונדען, מיט דעם מענשען-מאָרדע פאָרלײפיג אויפצוהאָרען — אונד דאפיר גאנץ רוסלאנד אין בראנד צו שטעקען, עבענזאָ ווי עס די קאָממוניסטען אים יאהרע 1871 אין פאריז געטהאן האבען.

די צאהל דער בראַנדע אונד דער פייערס-ברינסטע, וועלכע יעטצט אין רוסלאנד ווטהען, איזט איינע אונגעהייער שרעקליכע. ניכט נור שטעדטע, זאָנדערן אויך מארקט-פלעקען אונד דארפער ווערדען איין אפפער דער פלאממען. אין זעהר פיעלען ארטען ווירד די בעפאלקערונג פאָן דער געהיימען ניהיליסטישען רעגיערונג שאָן פאָראויס פערשטענדיגט איבער דען טאג אונד די שטונדע דער בעפארשטעהענדען פייערס-ברינסטע, דאמיט די מענשען זיך רעטטען קאָננען. די אָפפענטליכע רוסישע רעגיערונג שטעהט דיעזען פיעלען בראנדשטיפטונגען געגענאיבער ראטהלאָז אונד מאכטלאָז דא. מאן האט בערייטס די בעוואָהנער אללער ארטשאפטען אין איינע פארמליכע וואכע אומגעוואנדעלט. אבער וואס ניטצט די וואכע, ווען זעלבסט פיעלע וואכטער ניהיליסטען זינד! — פלאָטצליך בריכט פאָן איינער זייטע, וואָהער מאן גאר ניכט פערמוטהעט, איינע נייע פלאממע הערפאָר. דיעזע איזט ניכט מעהר צו לאָשען, ביז ניכט דער גאנצע ארט ניעדערגעבראנגט איזט. פארגעסטערן איזט אין רוסלאנד איינע אנציגע פאָן דען ניהיליסטען ערשיענען, אין וועלכער עס הייסט: „ווער ווערדען זאָ לאנגע ניכט רוהען, ביז אין שרייא דורך גאנץ רוסלאנד דרינגען ווירד — אונד דיעזער שרייא ווירד לויטען: גאנץ רוסלאנד ברעננט!"

איבעראלל הערשען שרעקען אונד פערווירונג, דאס שלימםסטע ווירד בעפירכטעט. ווי די דעפעשען מעלדען, ווארדע שאָן אויך זייטענס דער ניהיליסטען פיר אָדעססא די אנציגע געמאכט, דאס אין איינגען טאגען אָדעססא ניעדערברעננען ווירד. — אלס מיטטעל צור בראנדשטיפטונג בעדיענען זיך די ניהיליסטען דעס פעטראָלעאומס, עבענזאָ ווי איינסט די קאָממוניסטען אין פאריז, וויל מאן אויף דיעזע ווייזע דען בראנד לייכטפערברייטענד אונד אונלאָשבאר מאכען קאנן. אויך די קאיזער-ליכע בורג אין פעטערסבורג האט בערייטס פֿאַרגען זאמסטאג פייער געפאנגען, דאס פייער ווארדע אבער רעכטצייטיג ערשטיקט.

דער לעטצטע אויפרוף דער ניהיליסטען לויטעט: „וואס בלוט אונד אייזען ניכט היילען קאָננען, דאס זאלל דאס פייער היילען. דאס אין רוסלאנד איינגעפיהרטע שרעקענס-רעגימענט האט די ניהיליסטען ניכט איינגעשיכטערט. ווען אויך טעגליך דורך פיליער אונד בליי פערזוכט ווירד, די פרייהייטס-בעוועגונג אים רוסישען רייכע צו ערשטיקען, ווען אויך די געפענגניסטע פיר די שולדיגען אונד אונשולדיגען צו ענג ווערדען, ווען אויך די טראנספארטע דער פעראורטהיילטען נאך סיביריען אימ-מער גראָסער ווערדען: זאָ ווערדען די ניהיליסטען דאָך זאָ לאנגע ניכט רוהען, ביז גאנץ רוסלאנד אין פייער אונד פלאממען געראטהען ווירד; פיעלליכט ווירד ערסט אים דער אשע איין נייעס, פרייעס רוסלאנד געמאכט ווערדען קאָננען. דער מיבעל-מאָרד, דער דאָלך אונד די קוגעל קאָננטען ביז יעטצט די טיראננען ניכט צור אומקעהר צווינגען, דאס עלענד דעס רוסישען פאלקעס ווארדע היעדורך נור פערשערפט. יעטצט האט זיך איין קאמפף אויף לעבען אונד טאָד ענטוויקעלט. די רוסישע רעגיערונג ביעטעט איהרע גאנצע מאכט אויף, אים די בעוועגונג צו הינדערן, וועלכע דורך דאס פרייהייטס-בעדירפניס דעם רוסישען פאלקעס ענטשטאנד. די רוסישען ארמעען קעמפפען געגען דאס רוסישע פאלק אויף איינע גרויזאמע אונד ענטזעטצליכע ווייזע. דיעזער ארמעע געגענאיבער מיט די שרעקליכסטע פערשײאונג שטעהען אונד מיט איהם דאס פאלק, וועלכעם דער בעדריקונג מידע איזט אונד נאך דער פרייהייט שמאכטעט, וועלכע דיעזעס יאהרהונדערט דעם איבריגען אייראָפא געבראכט האט. ווער מיססען יעטצט די וואונדען, די איהם די רוסישע רעגיערונג געשלאגען, דורך דאס פעטראָלעאום, דורך דאס פייער היילען, אונד אויף דעם שוטט דער ניעדער-געבראנגטען שטעדטע וואָללען ווער דען טעמפעל דער פרייהייט בויען, עס זינד וואָהל טהאטען דער פערצווייפלונג; אבער דורך זאָלכע בלוט-טהאטען קאָננטע די ערסטע, גראָסע פראנצאָזישע רעוואָלוציאָן די פרייהייט ערינגען. דורך דאס פייער מוס אויך דאס רוהטע, שלעפריגע פאלק אויס דעם שלאפע געריטטעלט ווערדען, עס מוס דאס פינסטערן הינויס-געטריעבען ווערדען אונד מוס זיך נאך דעם ליכטע זעהנען, דאס שלעכטע בעשטעהענדע מוס פערניכטעט ווערדען, דאמיט מאן דאנן נייעס אונד גוטעס שאפפען קאָננע. ווער האבען פארלייפיג די פיסטאלע, וואמיט ווער אויף רוסישע שטאאטס-, מיליטער- אונד פאליצײ-מעננער צילטען, ניעדערגעלעגט אונד צום פעטראָלעאום געגריפפען. די וואפפען-מאגאזינע דער רעגיערונג מיססען צוערסט ניעדערגעבראנגט ווערדען, דאנן וואָללען ווער אללע ארטשאפטען דער קאזאקען ניעדערברעננען, וויל די קאזאקען נאך אימער טרייע הינדע דער באָזען רוסישען רעגיערונג זינד. — דער קאמפף, דער זיך יעטצט ענטוויקעלט, איזט נאך לאנגע ניכט צו ענדע. די וועלט האט ערסט נור פאָן איינעם געלינדען אנפאנג געהאָרט. ווער מיססען נור נאך די גאנצע רוסישע ארמעע אויף אונזערע זייטע לאָקען אונד זיא צו געווינען זוכען. ווען זיא פיר די פרייהייט דער סלאווען אין דער טירקייא קעמפפען קאָננטען, זאָ מיססען זיא פיר די פרייהייט דעם איינגענען רוסישען פאלקעס קעמפפען קאָננען. אויף די מענשען קאנן די רוסישע רעגיערונג שיעסען, אבער ניכט אויף די פרייהייטס-געדאנקען, די זיך יעטצט דער רוסישען בעפאלקערונג בעמייסטערטען. דיעזע געדאנקען דער פרייהייט מיססען די בעדריקער איבערלעבען — אונד ווער רופען אבערמאלס: אויף! געבעט אונס די פאללשטענדיגע פרייהייט, דענן זאָנסט ווירד באלד דער רוף געהאָרט: גאנץ רוסלאנד ברעננט!"

די בראנד-שטיפטונגען דער ניהיליסטען אין רוסלאנד נעהמען אין דער טהאט איינע זעהר פורכטבארע געשטאלט אן. זיט קורצעם מעהרען זיך יעדאָך דיעזע פאללע דערארט, דאס מאן ערנסטליך איינע פערוויסטונג רוסלאנדס דורך „פייער" בעפירכטעט. —

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (איינע דריי-קאיזער-צוזאממענקונפט.) די רוסישען בלעטטער מעלדען, דאס קאיזער אלעקסאנדער שאָן אין דען נעכסטען טאגען אין בעגלייטונג מעהרערער האָכגעשטעללטער שטאאטס-בעאמטען אונד דעם מיניסטער דעם אייסערן פאָן ליוואדיא נאך בערלין זיך בעגיבט, אום אן דעם פעסטע דער גאָלדענען האָכצייט דעם דייטשען קאיזערס טהיילצונעהמען. אויך אונזער מאָנארך פראנץ יאָזעף ווירד וועהרענד דיעזעס פעסטעס אין בערלין איינטרעפפען. זאָ ווירד דיעזע גאָלדענע האָכצייט דעם קאיזערס וויללקאָממענע געלעגענהייט ביעטען צו איינער נייען דריי-קאיזער-צוזאממענקונפט! — עס איזט זעלבסטפערשטענדליך, דאס ביי איינער זאָלכען צוזאממענקונפט אויך פיעל „פאליטיק" צור שפראכע קאָממען מוס. דער בעסטע בעווייס היעפיר איזט די טהאטזאכע, דאס דער רוסישע קאיזער זיינען מיניסטער דעם אייסערן מיט זיך פיהרט. אויך גראף אנדראשי דירפטע דעמנאך אונזערן מאָנארכען נאך בערלין בעגלייטען. ווער ווייס: אָב די „אָריענטאלישע פראגע", וועלכע מאן נונמעהר אלס האלב-געלאָזט בעטראכטעט, ניכט נייערדינגס זאָ „פערוויקעלט" ווירד, דאס מאן מיט דערזעלבען נאך איין יאהרהונדערט ניכט פערטיג ווערדען קאנן!

* (דער האָכגעשטעללטע יידישע בעאמטע העררר דאָצי אים מיניסטעריום דעם אייסערן) דער אלס די „רעכטע האנד" דעם גראפען אנדראשי גילט, האט שאָן פאָר עטווא צוויי יאהרען דען „טיטעל" האָפראטה ערהאלטען. ווי נון אים ווינען פאָם 13-טען דיעזעס געמעלדעט ווירד, איזט העררר לודוויג דאָצי, דער ביזהער נור דען „טיטעל" איינעס האָפראטהעס פיהרטע, פאָן זיינער מאיעסטעט צום „ווירקליכען" האָפראטהע ערנאננט וואָרדען. העררר דאָצי זאלל זיך ביי דעם צוסטאנדעקאָממען דעם פריעדענס-פערטראגעס צווישען אונזערער מאָנארכיע אונד דער טירקייא גראָסע פערדיענסטע ערוואָרבען האבען, וואָפיר איהם די ערוועהנטע „אללערהאָכסטע אויסצייכנונג" צו טהייל ווארדע.

* (רוסלאנד אונד רומעניען געגען די יודען.) אין אונזערער יוגענד קאָננטען ווער איינען ראבבינער, דער באלד אין מארגיטא, באלד ווידער אין גראָסוואַרדיין אלס זאָלכער פונגירטע. ער טיילטע מיט דיעזען ביידען געמיינדען רעכט היבש. ווען יעמאנד איהם אין דעבעצין אָדער אין איינעם אנדערן ארטע בעגעגנעטע, דא ווארדע אן איהן אימער שפאסהאפט די פראגע געריכטעט: „האבע איך די עהרע, מיט דעם מארגיטאער אָדער גראָסוואַרדיינער ראבבינער צו שפרעכען?" — דער געלעהרטע אונד גייסטרייכע ראבבינער לאכטע צו דיעזעם שפאסע אונד זאגטע: „מאן שפאָטטעט מיך געוויס נור „אויס ניד", דא עס קיינען אנדערען ראבבינער אים גאנצען לאנדע גיבט, אום דען זיך צוויי געמיינדען הערום-שלאגען זאָללטען, ווי דיעס ביי מיר דער פאלל איזט. וואָהנע איך נעמליך אין מארגיטא, דא פאָרדערט דיעזע געמיינדע, דאס איך ענדליך דאָך שאָן נאך גראָסוואַרדיין געהע; פערלעגע איך דאנן מיינען זיטץ נאך גראָסוואַרדיין, דא רופט מיר ווידער דיעזע געמיינדע צו, דאס איך מאָגליכסט באלד נאך מארגיטא צוריקקעהרע: זאָ שלאגען זיך דיעזע געמיינדען זייט איינער רייהע פאָן יאהרען אום מיך. מאן זיעהט, וועלך' גראָסען ווערטה עס האט.

צוריקציעהע, דאמיט דער דראָהענדע „בלוטיגע צו־זאממענשטאָס“ הינטאנגעהאלטען ווערדע. רוסלאנד פערשטעהט עס, זיינע זאבע געשיקט איינצולייטען.

*) זעלבסטמאָרד־פערזוך וועגען דער לאָטטעריע. אם 17־טען דיעזעס שטירצטע זיך איין אלטעס וייב פאָן דער היעזיגען קעטטענ־בריקע אין דיא דאָנוי. דיא לייטע בעמערקטען זיא יעדאָך נאָך רעכטצייטיג אונד עס געלאנג איינעגן פישערן, דיעזעלבע לעבענדיג אויס דעם וואססער צו ציעהען. דא דאס וייב ערמליך געקליידעט וואר, גלייבטע מאן אנפאנגס, דאס זיא דורך הונגער אונד נאָטה צום זעלבסטמאָרדע געטריעבען ווארדע. אים שפיטאלע ווארדע זיא אויסגעצאָגען אונד דא פאנד מאן אין דער טאשע איהרעס אונטערקליידעס איין שפאארקאססא־בישלין איבער 800 גולדען! אלס דיעזעלבע איהר בעוואוסטזיין ערלאנגטע, זאגטע זיא: „איך האבע 20 קרייצער אין דיא לאָטטעריע געזעטצט אויף דיא וויענער ציעהונג. וועדען דיא נומערן גאר ניכט הערויסגעקאָממען, דא העטטע איך מיך געטראָסטעט. אלליין דיעזע קאמען אללע דרייא הערויס, לייד[ער] אבער ניכט אין דער וויענער, זאָנדערן אין דער גראצער ציעהונג. ניז. זאָלל מאן דא ניכט אין דיא דאָנוי שפרינגען?!“

*) דער געגענווערטיגע זאאטענשטאנד.) אים אמטס־בלאטטע ווערדען דיא פאָם מיניסטעריאום דעם איננערן פאָם 1־טען ביז 15־טען מאי געזאממעלטען בעריכטע איבער דען געגענווערטיגען שטאנד דער זאאטען פערעפפענטליכט. — וויא אויס דיעזעם בעריכט צו ערזעהען איזט, האבען היער דיא זאאטען אין פאָלגע דער אנהאלטענדען רעגען לייד[ער] בעדייטענד געליטטען. דיא ווינטער־זאאטען זינד דינן, ווערדען געלב אונד טריטט איבעראלל ראָסט אונד אונקרויט אויף. אין דען פריה־יאהרס־זאאטען צייגט זיך עבענפאללס פיעל אונקרויט. דער פראָסט האט וואָהל אין דען זאאטען קיינען שאדען געמאכט, דאָך אבער אם אָבסטע אונד אן דען גארטענ־געוויכסען. — דיא הערבסט־ווייצענ־זאאטען פערשפרעכען איינע גינסטיגערע ערנטע. דיא פוטטער־געוויכסע שטעהען גוט. דער גראָססטע טהייל דער פריה־יאהרס־ארבייט איזט בערייטס פאָללענדעט, נור קוקורוץ אונד ערדעפפעל קאָנטען וועגען דער איננסטיגען וויטטערונג ניכט געפפלאנצט ווערדען.

בריעפע דער רעדאקציאָן.

העררן מ' קליין אין פרעסבורג: אונזער געגענווערטיגער ראָמאן איזט נאָך לאנגע ניכט צו ענדע; יעטצט ווירד ערסט דאס אייגענטליכע אינטערעססאנטע קאָממען.

☛ דיאיעניגען, וועלכע איהרע אבאָננעמענטס פרענומעראציאָן ערנייערן, ערזוכען וויר, דיא געדרוקטע אדרעס־שלייפע, אונטער וועלכער איהנען ביזהער דאס בלאטט צוגעשיקט ווארדע, אויף דיא ריקזייטע לינקע שטעללע דער פאָסט־אנווייזונג

מיט קלייסטער (פאפפ) הינצוקלעבען. זיא ערלייכטערן היעדורך אונזערע ארבייט ביים דרוקען דער נייען שלייפען.

זייט דעם ערסטען מאי בעפינדעט זיך דיא רעדאקציאָן דער יידישען פעסטער צייטונג ניכט מעהר אין דער אלט־גאססע נומ' 1, זאָנדערן אויף דעם וואיטצנער בולוואר נומ' 29, אים ערסטען שטאָקע. דיא אדרעססע לייטעט אים דייטשען:

„JÜDISCHE PESTER ZEITUNG“,
Waitzner Boulevard Nr. 29, Budapest.

אונד אים אונגארישען: Váczi körút, 29. sz.

געשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

ווייצען טהייס 200 מעטערצ' .78 קילאָ 10.10 גולד. 400 מעטערצענטער, .78 קילאָ 10.10 גול. 100 מעטערצענטר' .78 ק' 10.10 גול. 100 מטרצ' .78 קילאָ —.10 גולד 100 מטרצ' 76.8 ק' —.10 גול. 200 מטרצ' ,77 ק' 9.90 גול 100 מטרצ' 77.2 קילאָגראמם 9.80 גולד. 100 מטרצ' .77 ק 9.70 גול. 400 מטרצ' 76.2 ק' 9.75½ גולד. באטשקער 1700 מטרצ' 74.9 קילאָ' 9.20 גול. (אללעס פער דרייא מאָנאטע.)

קאָרן 6.30—5.90 גולד. –

קוקורוץ 5—5.15 גולד.

רעפס קאָהל פער אויגוסט־סעפטעמבער 13⅜ – – 13¼ גולד.

מעהל־פרייזע (פער 100 קילאָגראמס זאממט זאק, פרייא אב פעסט): נו' 0: 21 גולד. 20 קר'. נומ' 1: 20 גול. 60 קר', נו' 2: 20 גול. — קר', נו' 3: 18 גול. 60 קר. נו' 4: 17 גול. — קר', נו' 5: 16 גול. — קר', נו' 6: 14 גול, 70 קר', נו' 7: 13 גולד. 80 קר', נו' 8: 11 גול. 20 קר', נו' 8½ 9 גולד. 20 קר', פיינע קלייע 3 גול. — קר', גראָבע קלייע 2 גולד. 80 קר.

הילזענפריכטע: ערבסען אונגארישע 8 —10 גול. לינזען 8—10 גולד. ראָהע הירזע 5—5.25 גולד. הירזע בריין 8.75—9.25. גראָסע וייסע באָהנען 6¾—7¼ גול. צווערגעל 8¼—8¾ גול. האנפזאמען 8½—9 גול. וויקען 5—5.50 גול. לייגזאמען 12.75—13 גול. קימעל ביז— גול. מאָהן גרויער 17 — 18, בלויער 25 גולד. מאָהאר 6—6½ גולד. (אללעס פער 100 קילאָ.)

שפיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 27½ — 27¾ גולד. אלטע־מעטהאָדע 29 — 29¼ גולד. פער 10000 ליטער פערצענט.

אונשליטט (חלב) 44—45 גולד.

צוועטשקען, באָסנישע 14¾ גולד.

צוועטשקענמוס (לעקוואר) מיטטעל 12 — 13, פרימא 15—16 גולד.

האָניג: געלייטערטער, געלבער 32.50 גול. וייסער 33½ גולד. —

וואכס ראָהער 124—125 גולד.

וויינשטיין: מיטטעל 54—58½ גולד.

קנאָפפערן אונגארישע פרימא 18 גולדען.

פאפריקא 26 גול. פיינערע־וואארע 36 — 52 גול. פער 100 קילאָ.

פעטראָלעאום 19½—19.75 גולד.

שאפפעללע. אין פאָריגער וואָכע ווארדען 12000 שטיק פערקויפט, אונד צוואר: דייטשוואָללינע 2.40—3.20 גולד. פער פאאר. סערבישע אונד טירקישע 100—120 גולד. באנאטער אונד זיעבענבירגער 130—140 גולד. מאצעדאָנישע אונד אלבאנעזער 70—85 גולד. (אללעס פער 102 שטיק.)

לאממפעללע: טירקישע אונד מאצעדאָנישע 75—85 גולד. דייטשוואָללינע צו 65 גולד. שמאשען צו 17 גולד. (אללעס 102 שטיק.

הייטע, וויר נאָטירען: פער 100 ק' אונגארישע קוה־הייטע 108 — 112 גולד. אָבסענהייטע טראָקענע 110 — 114 גולד. — ראָסהייטע 11.50 — 12.50 גולד. פער פאאר. קאלב־פעללע אָהנע קאָפפע 185—195 גולדען. מיט קאָפפען 180—185 גולד.

לעדער, פפונדהייטע 24—26־קילאָ 176—178 גולד. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאָן 12—15 קילאָ 168—170 גולד., צווייםאל פערזעטצטע טערצען 17—18 קילאָ, 166—168 גולד. דרייםאל פערזעטצטע טערצען 19—20 קילאָ 172—174 גולד.

קאלבלעדער, ברוינע 9—11־קילאָ 425—455 גולדען. גענערבטע 8 — 12־קילאָ 340 — 365 גולדען פער 100 קילאָ.

שאפוואָללע. אין פאָריגער וואָכע ווארדען נור 120 מטרצ' בעססערע מיטטעל טוך־וואָללע צו 98—104 גולדען. אללעס פער 56 קילאָ' פערקויפט.

וויענער פרייזע.

שפיריטוס 28¼—28½ גול. צו 10000 ליטער פערצענט. —

ריבאָל 31—31¼ גולד. פער 100 קילאָ. —

ווייצען, פערקויפט ווארדען 70000 מעטער־צטר', פרייזע: טהייס־ווייצען 79—80־קילאָ 10.70—11.40 גול. פער מעטערצטר. –

קאָרן, אונגארישעס 69 — 72־קילאָגראמם 7 — 7.20 גולד' פער מעטער־צטר.

האפער אונגארישער 5.80 — 6.10 גולדען פער מעטער־צענטנער.

גערסטע סלאָוואקישע 63—64½־קילאָ 7.20— 9.60 גולדען.

רעפס באנאטער 13.25—13.50 גולד. קאָהל 13½ — 14 גולדען.

ווייצענ־מעהל נו' 0: —.22—.23 גולד., נו' 1: 19.75—21.25 גולד., נו' 2: —.18—.19 נו' 3: 15.50 16.50 גולדען, אללעס פער מעטער צטר.

קאָרן־מעהל, נו' 1: —.13—.14 גולד., נו' 2: 11—12 גולדען פער מעטער־צטר.

הילזענפריכטע: לינזען 10—22 גולדען ערבסען 7—12 גולד. — באָהנען 8—9½ גולד.' — הירזען 5.75— 6.25 גולד' (אללעס פער 100 קילאָ.)

לאָטטאָ־ציעהונג פאָם 17־טען מאי 1879.

אָפען	43	41	38	36	64
לינץ	5	74	55	32	29
טריעסט	76	74	66	28	86

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

פרוכט־ אונד מעהל־פרייז־טאבעללע.

פריכטע.		קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאָגראמם
ווייצען	ניער באנאטער	—	—.——.—
"	"	75	8.40— 8.60
"	"	76	8.70— 8.80
"	"	77	8.90— 9.05
"	"	78	9.30— 9.40
"	"	79	—.——.—
"	"	80	—.——.—
"	טהייס	74	—.——.—
"	"	75	—.——.—
"	"	76	9.45— 8.20
"	"	77	9.60— 9.50
"	"	78	9.95— 9.75
"	"	79	10.15—10.05
"	"	80	10.25—10.20
"	פעסטער באָדען	74	—.——.—
"	"	75	—.——.—
"	"	76	8.90— 8.90
"	"	77	9.05— 8.95
"	"	78	9.30— 9.20
"	"	79	9.50— 9.40
"	"	80	9.70— 9.60
"	ווייסענבורגער	74	—.——.—
"	"	75	—.——.—
"	"	76	8.95— 8.80
"	"	77	9.15— 9.05
"	"	78	9.50— 9.25
"	"	79	9.75— 9.65

פריכטע	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן	72	6.25— 5.65
גערסטע מאלץ	62	6.90— 6.10
גערסטע פיטטער	62	5.45— 5.20
האפער	41	5.75— 5.55
[illegible] באנאטער	—	5.05— 5. –
אנדערער	73	5. —— 4.90
הירזע	—	5.35— 5.—

			100 קילאָגראמם
ווייצען	פער אָקטאָבער		9.60
"	"	פריהיאהר	—.—
"	"		—.—
קוקורוץ	"		5. –
גערסטע			—.—
האפער	"	הערבסט	5.60
"	"		—.—
רעפס	"		13.12

באללענ־מעהל		פל.	קר.
נומער 0	דער באללען צו 100 קילאָגראמם מיט זאק	21	20
" 1		20	60
" 2		20	—
" 3		18	60
" 4		17	—
" 5		16	—
" 6		14	70
" 7		13	80
" 8		11	20
" 8½		9	20
שפיריטוס: אלטע מעטהאָדע פרעסהעפע		28	50
" נייע " קארטאָפפעל		26	50

קורז־טאבעללע פאָם 17. מאי.

געלד־קורזע	פל.	קר.
זילבער־אגיא	100	—
דוקאטען	5	54
עסטערייכיש־אונגארישע 8 גולדען גאָלד־שטיק (20 פראנקס)	9	36
נאפאָלעאָנדאָר	9	36
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	57	70
20 מארקשטיקע	11	52
פאפיער־רובעל	1	12
לאָזע.		
1854־ער 4 פערצענטיגע שטאאטס־לאָזע	117	25
1860־ער " גאנצע	126	—
דעטטא " פינפטעל	129	50
1864־ער לאָזע צו 100 גולדען	161	—
דעטטא " 50 "	160	25
קאמא רעגעל.־גש גע	28	50
טירקען־לאָזע	20	75
קרעדיט־לאָזע	172	—
קלארי־לאָזע צו 40 גולדען	37	25
דאָנוי־דאמפשיפפ־גאדט־לאָזע	107	—
אינסבריקער לאָזע	23	75
ענגלעווישע לאָזע צו 10 גולדען	16	—
קראקויער לאָזע " 20 "	19	75
אָפנער לאָזע " 40 "	38	75
פאלפפי לאָזע " 40 "	35	75
רודאָלפס־לאָזע " 10 "	16	50
סאלם־לאָזע " 40 "	46	75
ואלדשטיינער לאָזע " 20 "	21	25
סט.־גענאָיס לאָזע " 40 "	38	—

לאָזע.	פל.	קר.
טמאנישלייער לאָזע צו 20 גולדען	24	75
שיעסטער לאָזע " 100 "	120	—
דעטטא " 50 "	61	—
וואלדשטיין־לאָזע " 20 "	33	25
ויינדישגרעטצער " 20 "	34	25
אונגארישע פרעמיען־לאָזע צו 100 גולד.	106	10
דעטטא צו 50 גולדען	103	50
ווינער לאָזע	118	—
ווערטה־פאפיערע		
אונגארישע גאָלד־רענטע	93	90
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	85	—
טעמעשוואר־באנאטער	81	50
זיעבענבירגישע	80	75
גאליצישע	89	25
בוקאָווינער	85	—
אונגארישע אייזענבאהן־אנלעהען	110	75
וויינצעהענט־אבלאָזונגס־אָבליגאציאָנען	86	25
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענ־קרעדיט צו 5 איינהאלב פערצענט	99	—
דער אונגארישען היפאָטהעקען־באנק צו 5 איינהאלב פערצענט	87	—
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענ־קרעדיט־אנשטאלט צו 5 איינהאלב פערצענט	—	—
דעטטא צו 6 פערצענט	—	—
דער פעסטער קאָממערציאל־באנק	99	—
דער אָספבארן	71	75
דער נאציי־אָספבארן	126	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS. Budapest, 1879. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

עס איזט נאָך איינע פֿראגע: פֿיר וועןן איין זאָלכעס פֿערפֿאהרען מעהר אונגליק איזט? אָב פֿיר דיא בעפֿאָלקערונג, דיא אָהנע פֿערשילדען דען בעלאגערונגס-צושטאנד ערטראגען מוס, אָדער פֿיר דען קאַיזער, דער זיך נירגענדס זיכער פֿיהלט, ווענן ער ניכט איבער דיא געגענד, אין דער ער זיך אויפֿהאַלט, פֿאָר אללעם דען בעלאגערונגס-צושטאנד פֿערהענגען לאָסט? — —

* (ווּיעדער-איינפֿיהרונג דער טאָדעס-שטראַפֿע אין דער שווייץ.) גאַר הייפֿיג וואורדע אין פּאַרלאַמענטען אונד אונטער דען גראָסטען רעכטס-געלעהרטען דאריבער געשטריטטען: אָב דיא טאָדעס-שטראַפֿע פֿיר געוויססע פֿערברעכען בייבעהאַלטען אָדער אבגעשאַפֿפֿט ווערדע. עס גאב זעהר פֿיעלע, וועלכע דיא בעהויפּטונג אויפֿשטעללטען, דאס אויך דאס גראָסטע פֿערברעכען ניכט מיט דעם טאָדע בעשטראַפֿט ווערדען דירפֿע. דיא געגנער דער טאָדעס-שטראַפֿע פֿיהרטען פֿאָלגענדע גרינדע אן: ערסטענס, זאָללטע דאס געריכט בעשטרעבט זיין, איינע זאָלכע שטראַפֿע צו פֿערהענגען, וואָדורך דער פֿערברעכער מאָגליכערווייזע געבעססערט ווירד. ערהאָלט איין שווערער פֿערברעכער איינע קערקער-שטראַפֿע פֿאָן 15 — 20 יאהרען, זאָ איזט עס מאָגליך, דאס דערזעלבע אינצווישען זיך בעססערט אונד ווידער אין פֿרייהייט געזעטצט ווערדען קאנן, וואס יא אויך פֿיר דיא מענשליכע געזעללשאַפֿט ניטצליכער איזט, אלס ווענן יעמאנד הינגעריכטעט ווירד! — צווייטענס, דיא שטראַפֿע מוס זאָ איינגעריכטעט זיין, דאס זיא אויך דיא פֿערברעכער „אבשרעקענד" ווירקען זאָלל. ווייס אבער יעמאנד, דאס ער פֿיר איינען בעגאנגענען מאָרד איינפֿאך הינגעריכטעט ווירד, זאָ ווירד ער היעדורך ניכט אבגעשרעקט, דא דיא הינריכטונג איהם האָכסטענס איינען שמערץ פֿאָן ווענינען מינוטען פֿערורזאכט. פֿיעל אבשרעקענדער איזט עס, ווענן יעמאנד צו פֿירכטען האט, דאס איהם פֿיר איין פֿערברעכען איינע 15—20 יאהרע דויערנדע, אָדער גאר לעבענסלענגליכע קוואלפֿאָללע קערקער-שטראַפֿע בעפֿאָרשטעהע! — דריטטענס, איזט איינע זאָלכע הינריכטונג דעראַרט, דאס זיא דיא קינדער אונד דיא נעכסטען פֿערוואנדטען דעם פֿעראורטהיילטען פֿיר אללע צייטען מיט שאנדע אונד שמאך בעדעקט. עס עמפּפֿינדען דיעזע שטראַפֿע אלזאָ גאר צו זעהר אויך זאָלכע, דיא ביים פֿערברעכען גאנץ אונשולדיג זינד. פֿרייליך איזט דיעס אויך ביא איינער לאנגיעהריגען קערקער-שטראַפֿע דער פֿאלל, דאָך אבער ניכט אין זאָלך' האָהעם מאַסע וויא ביא דער טאָדעס-שטראַפֿע! — פֿירטענס ענדליך, איזט דאס מענשליכע געריכט יא ניכט אונפֿעהלבאר. עס קאנן הייפֿיג אין זיינעם אורטהיילע אירען. וויא אָפֿט קאם עס שאָן פֿאָר, דאס יעמאנד וועגען איינעם שווערען פֿערברעכענס פֿאָם געריכטע צום טאָדע פֿעראורטהיילט וואורדע. מעהרערע יאהרע יעדאָך נאָך פֿאָללשטרעקונג דעס טאָדעס-אורטהיילעס שטעללטע עס זיך הערויס, דאס דער אין פֿאָלגע ריכטערליכער פֿעראורטהיילונג הינגעריכטעטע גאנץ „אונשולדיג" וואר! ווערע דיעזער בלאָס צו איינער מעהריעהריגען אָדער זאָגאר לעבענס-לענגליכען קערקער-שטראַפֿע פֿעראורטהיילט וואָרדען, דא העטטע מאן דען בעגאנגענען אירטהום נאכטרעגליך מינדעסטענס טהיילווייזע ווידער גוט מאכען קאָננען, אינדעם מאן דען אונשולדיגען פֿריילאססען ווירדע. וואס זאָלל מאן יעדאָך טהון, ווענן יעמאנד אין פֿאָלגע איינעס אירטהימליכען אורטהיילס „הינגעריכטעט" וואורדע! דא לאָסט זיך ניכטס טהון. דיא טאָדטען קאָננען ניכט ווידער לעבענדיג געמאכט ווערדען דאדורך, דאס דיא ריכטער איהרען אירטהום ענדליך איינזעהען! — דיעזע פּונקטע וואורדען נאמענטליך אים פֿראנצאָזישען פּאַרלאַמענטע איינסט געגען דיא טאָדעס-שטראַפֿע פֿאָרגעבראכט. עס ווערע דאמאלס פֿיעללייכט אויך געלונגען, דאס פּאַרלאַמענט צור גענצליכען אבשאַפֿפֿונג דער טאָדעס-שטראַפֿע צו בעוועגען. אללעין פּלאָטצליך ערהאָב זיך איין גייסטרייכער דעפּוטירטער מיט דען וואָרטען: „מיינע הערען! אויך איך ווערע פֿיר דיא אבשאַפֿפֿונג דער טאָדעס-שטראַפֿע. דאָך זאָללטען ניכט וויר היעמיט דען אנפֿאנג מאכען, זאָנדערן דיא מ א ר ד ע ר! ווערדען דיא מאָרדער דיא טאָדעס-שטראַפֿע אבשאַפֿפֿען, דאס הייסט: ווערדען זיא ניע מעהר איינען מאָרד פֿעראיבען, דאנן ווערדען דיא ג ע ר י כ ט ע געוויס איבער ניעמאנדען מעהר דיא טאָדעס-שטראַפֿע פֿערהענגען. זאָלאנגע יעדאָך דיא מאָרדער דאס ל ע ב ע ן א ו נ ש ו ל ד י ג ע ר מענשען ניכט שאָנען, דירפֿען דיא ריכטער נאָך פֿיעל וועניגער דאס לעבען דער מאָרדער שאָנען!" — דיעזע וואָרטע פֿאנדען אונגעהייערן בייפֿאלל אונד דיא טאָדעס-שטראַפֿע וואורדע אין פֿראנקרייך ווירקליך בייבעהאַלטען. אין דער קליינען שווייץ יעדאָך וואורדע דיא טאָדעס-שטראַפֿע אים יאהרע 1874 ווירקליך דורך פּאַרלאַמענטס-בעשלוס אבגעשאַפֿפֿט. מערקווירדיגערווייזע מעהרטען זיך זייטדעם אין דער שווייץ דיא מאָרד-איבערפֿעללע אין דעם מאסע, דאס מאן דיא נאָטהווענדיגקייט דער ווידער-איינפֿיהרונג דער טאָדעס-שטראַפֿע איינזאה. דיא דעפּוטירטען דעס פּאַרלאַמענטס וואָגטען יעדאָך ניכט, פֿיר איינע זאָלך ווייכטיגע בעשטיממונג דיא פֿעראנטוואָרטונג זעלבסט צו איבערנעהמען. זיא פֿאסטען דאהער דען בעשלוס, דאס דיא געזאממט-בעפֿאָלקערונג אין דער שווייץ דאריבער אבשטיממען מאָגע: אָב דיא טאָדעס-שטראַפֿע ווידער איינגעפֿיהרט ווערדע. אין דיעזעם איינגעבליקע פֿינדעט דיא מערקווירדיגע פֿאָלקס-אבשטיממונג אין דען פֿערשיעדענען קאנטאָנען (דיסטריקטען אונד בעצירקען) דער שווייץ שטאטט. אים קאנטאָן בערן פֿאנד אם 18-טען דיעזעס דיא אבשטיממונג שטאטט, וואָביא 186,041 שטיממען פֿ י ר, 175,164 שטיממען ג ע ג ע ן דיא ווידער-איינפֿיהרונג דער טאָדעס-שטראַפֿע אבגעגעבען וואורדען. דיא מעהרהייט וואר היער אלזאָ פֿיר דיא ווידער-איינפֿיהרונג דער טאָדעס-שטראַפֿע. אויף דען אויסגאנג דער אבשטיממונג אין דען איבריגען קאנטאָנען איזט מאן זעהר געשפּאננט. (אין אונזערעם רעליגיאָנס-געזעטצע קאָממען וואָהל טאָדעס-שטראַפֿען פֿאָר. טראָטצדעם ווירד אים „תלמוד" דער טאדעל איבער איין „סנהדרין" אויסגעשפּראָכען, וועלכעס וועהרענד דער דויער פֿאָן ז י ע ב צ י ג יאהרען מעהר אלס איין טאָדעס-אורטהייל געפֿאָללט האט. יא, ר' טרפֿון שיינט איבערהויפּט געגען דיא טאָדעס-שטראַפֿע, זעלבסט געגען „איבערוויזענע מאָרדער", געוועזען צו זיין! דיעזער זאגט נעמליך אן איינער שטעללע: ווערע אויך איך אים סנהדרין געוועזען, דא ווירדע מאן ניע איינען מענשען הינגעריכטעט האבען. זעלבסט ווענן יעמאנד דעס מאָרדעס איבערוויזען ווערע, ווירדע איך נאָך געפֿראגט האבען: ווער ווייס, אָב דער ערמאָרדעטע קיינען פֿעהלער האטטע, אן וועלכעם ער אָהנעהין באלד שטערבען מיסטע! דיא ארצטליכע אונטערזוכונג ווירדע פֿיר מיך ניכטס ניטצען, דא איך פֿראגען ווירדע: פֿיעללייכט האטטע דער ערמאָרדעטע עבען אן ד ע ר שטעללע איינען טאָדטליכען פֿעהלער, אן דער ער פֿאָן דער האקע אָדער דעם שווערטע דעס מאָרדערס געטראָפֿפֿען וואורדע, וועסהאלב דער פֿעהלער ניכט מעהר זיכטבאר איזט! — אללערדינגס זעהען וויר היערויס, דאס עס שאָן צור צייט דעס „תלמוד" הערפֿאָרראגענדע לייטע געגעבען, דיא טהיילס אויף דיא בעשרענקונג, טהיילס אויף דיא גענצליכע אבשאַפֿפֿונג דער טאָדעס-שטראַפֿע הינארבייטעטען!)

* (דער פֿריעדע צווישען ענגלאנד אונד אפֿגהאניסטאן) איזט נונמעהר געזיכערט. וויא נעמליך אויס לאָנדאָן פֿאָם 19-טען דיעזעס געמעלדעט ווירד, גאב דער מיניסטער דעס אויסערן אים פּאַרלאַמענטע דיא ערקלערונג אב, דאס דיא פֿריעדענס-בעדינגניססע צווישען דער ענגלישען רעגיערונג אונד דעם יונגען פֿירסטען פֿאָן אפֿגהאניסטאן, יאקוב קאהן, בערייטס פֿעסטגעשטעללט זינד. — דיעזע נאכריכט איזט אום זאָ ערפֿרייליכער, אלס ענגלאנד נונמעהר זיינע הויפּטקראַפֿט ווידער דען פֿאָרגענגען אים אָריענטע צווענדען קאנן. וואָ רוסלאנד אבער דען ענגלישען ווידערשטאנד שפּירט, דא שטעללט עס זיינע געוואלטשטרייכע איין.

ערינגערונג, דיא וואָהל פֿיר שולדפֿאָלל געהאלטען ווערדען קאנן."" . . .

הערר מאיבאך פֿערצאָג נאכדענקענד זיינע שטירנע אונד זאגטע: „„עס שטעהט ווידער איין מענשען-לעבען אויף דעם שפּיעלע דאָך, דא זיא דער זאָהן יענעס ערמאָרדעטען זינד, זאָ וויל איך איהנען זאגען, דאס איך אין דען לעטצטען יאהרען עטוואס פֿערדעכטיגעס געגען פֿראנק האַטטע. דיא פֿרויא, ביא וועלכער פֿראנק אין קוואַרטיער וואר, האט מאנכמאל וואָרטע געשפּראָכען, וועלכע איינען פֿערדאכט אויפֿקאָממען לאססען. זיא זאגטע, דאס זיא עטוואס ערצעהלען קאָננטע, דאס זיא מעהר וויססע אלס אנדערע, — יא, איינמאל זאָללטע זיא זאָגאר געזאגט האבען, דאס פֿראנקס לעבען אין איהרער האנד ליעגע.""

„„אונד וואָ וואר דיא געריכטיגקייט, ווענן דיא ריכטער דיעזע פֿרויא ניכט אינס פֿערהאָר געצאָגען?""

„„לאססען זיא זיך דיענען, מיין הערר! אלס איך דאפֿאָן האָרטע, גינג איך זעלבסט צו יענער פֿרויא, אום זיא אויסצופֿאָרשען. פֿאנד זיא אבער בעזאָפֿפֿען, קאם דאנן צו איהר איינמאל דעם מאָרגענס, אין דער האָפֿנונג, דאס זיא נאָך ניכטערן זייא. אבער איהרע וואָרטע זינד זאָ אָהנע פֿערנינפֿטיגען צוזאממענהאנג, דאס איך נאָך הייטע גלויבע, זיא האבע יענע וואָרטע נור הינגעוואָרפֿען, אום גראָס-טהועריש צו זיין, אום פֿאָר איהרען נאכבארינען צו פּראהלען. אונד דיא אויסזאגען איינער זאָלכען פֿערוואָרפֿענען פֿרויא קאָננען וועניג צור פֿערדעכטיגונג איינעס זאָלכען ערהאבענען כאראקטערס וויא פֿראנקס. — דאָך, דא זיא דער זאָהן זינד אונד נאָך 10 יאהרען לאנגער פֿערגעססענהייט דיא אונטערזוכונג נאָכמאלס ערנייערן לאססען וואָללען, זאָ וואָללען וויר מיינעטוועגען נאָך הייטע דיא פֿרויא בעזוכען. גלייכצייטיג וויל איך אויך דען הויזמאנן נאָך בעערדיגונג זיינער טאָכטער ווידער אינס פֿערהאָר נעהמען; פֿיעללייכט ווערדען וויר אויף דיעזע ווייזע מעהר אנס טאגעסליכט פֿאָרדערן קאָננען"".

נאָך איינינען מינוטען, נאכדעם צווישען דען ביידען רעכטס-געלעהרטען אים שטיללען איינינע וואָרטע געוועכסעלט וואורדען, מאכטען זיך דיא דרייא אויף דען וועג צור וואָהנונג דער פֿרויא, ביא וועלכער פֿראנק פֿאָר 10 יאהרען אין קוואַרטיער וואר. אויף דעם וועגע קאם איהנען איין אמטס-דיענער ענטגעגען, דען דער שטאאטס-אנוואלט צור אויספֿאָרשונג אונד צום אויפֿהאָרכען דער וואָרטע הויזמאננס אין דאס הויז שיקטע, אין וועלכעם דיא טאָכטער הויזמאננס שטארב. „דיעס איזט דאס הויז (זאגטע דער אמטס-דיענער), אין וועלכעם יעטצט הויזמאנן זיינע פֿערשטאָרבענע טאָכטער בעווינט. הויזמאנן איזט אין זיינער פֿערצווייפֿלונג, וויא וואהנזיננינג. ער טרייבט אללע אויס דעם שטערבע-צימער, זיטצט נעבען דעם בעטטע אונד וועהקלאגט, אלס אָב ער דען פֿערשטאנד פֿערלאָרען העטטע. עס איזט דאָך מערקווירדיג, וויא זאָ איין פֿערוואָרפֿענער מענש דאָך נאָך איין הערץ פֿיר איין קינד האבען קאנן".

ליאָ זייפֿצטע. ער עראיננערטע זיך דאראן, וויא איהן זיין פֿאטער זאָ גענצליך פֿערלאססען, זאָ דאס ער אויף דער גאססע העטטע פֿערפֿיילען קאָננען, ווענן זיך ניכט דער אָנקעל זיינער אנגענאָממען העטטע.

דער שטאאטס-אנוואלט ערטהיילטע דעם אמטס-דיענער דען בעפֿעהל, דאס ער דען הויזמאנן יא ניכט מעהר איבער אויגע לאססען זאָלל, דא מאן דענזעלבען נאָך דעם לייכען-בעגענגניססע זיינער טאָכטער איינציעהען ווירד.

דיא דרייא וואַרען נון נאָך איינינעם נאכפֿראגען אין דאס הויז יענער פֿרויא אנגעקאָממען — צו איהרעם אונגליקע אבער וואר דיא פֿרויא בערייטס בעזאָפֿפֿען! דאָך האטטע דיעזע פֿרויא דיא נאטור, דאס זיא אויך אים בעטרונקענען צושטאנדע מאנכע אויגענבליקע האטטע, אין וועלכען זיא פֿערנינפֿטיג שפּרעכען קאָננטע.

אלס דיא פֿרויא העררן מאיבאך ערבליקטע, דא ריעף זיא: „צום טייפֿעל! יעטצט קאָממט שאָן ווידער דיעזער העססליכע אללער העססליכסטען! וויססען זיא, דאס זיא ניכט שאָנער, אלס יענער העססליכע היינריך זינד! — אונטער אונס געשפּראָכען, איזט דאס ניכט איהר לייבליכער זאָהן! — הא! הא!"

דער שטאאטס-אנוואלט מאיבאך ביסס זיך אין דיא ליפּפּען פֿאָר צאָרן. אין דער טהאט האטטע ער איינען זאָהן, נור וואוסטע ער ניכט, וואָהין דיעזער געקאָממען. ער דאכטע ניכט אים ענטפֿערנטעסטען דאראן, דאס היינריך זיין זאָהן זיין קאָננטע.

„„קענענט איהר נאָך דען העססליכען הויזמאנן! וויססט איהר אויך נאָך זיינער צו עראיננערן?"" פֿראגטע דער רעכטס-געלעהרטע.

„הי! הי! (ריעף דיא פֿרויא) ער בראכטע מיר איממער גוטען בראנטוויין, אלס ער זיינען קאָללעגען פֿראנק בעזוכטע. — איך ווייס ניכט, וויא דאס קאָממט, אבער איך פֿיהלע ניע איין בעדירפֿניס צו עססען; נור זאָ איין געבראנטעס וואססער — דאס טהוט איינעם גוט!"

ליאָ שטאָמפּפֿטע מיט דען פֿיססען פֿאָר שפּאננונג אונד אונגעדולד. —

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

ווענן דער ליעבע גאָטט איינעם „חן" גיבט !" — דער פראָממע ראבבינער רוהט לענגסט אים „גן עדן"; אבער זיין „גייסטרייכער שפאס" דרענגטע זיך וויעדער אין אינזערע עראיננערונג, אלס וויר פאָלגענדען בעריכט אויס פעטערסבורג לאזען: דערזעלבע לויטעט: „דיא רומענישע רעגיערונג האט דיא פעראָרדנונג ערלאססען, דאס יודען, וועלכע אויס רוסלאנד קאָממען אונד זיך איבער איהרע בעשעפטיגונג ניכט אויסווייזען קאָננען, דיא גרענצע רומעניענס ניכט איבערשרייטען דירפען. האבען זיא דיעס טראָטצדעם געטהאן, זאָ ווערדען זיא אונפערציגליך איבער דיא גרענצע געשיקט, דאמיט זיא נאך רוסלאנד צוריקגעהען. — אין פאָלגע דיעזער פעראָרדנונג האט אויך דער מיניסטער דעם איננערן אין פעטערסבורג דיא פערפיגונג געטראָפפען, דאס יודען, וועלכע אויס רומעניען קאָממען, דיא רוסישע גרענצע ניכט איבערשרייטען דירפען. — זאָללטען דיעזע טראָטצדעם זיך הינייננשמוגגעלן, זאָ ווערדען דיעזע פאָליצייליך איבער דיא גרענצע געפיהרט אונד נאך רומעניען צוריקגעיאגט. — דא שלאגען זיך אלזאָ אויך רוסלאנד אונד רומעניען אום דיא יודען. דאס הייסט: רומעניען ווינשט, דאס דיא יודען נאך רוסלאנד געהען, רוסלאנד הינגעגען, דאס דיעזעלבען נאך רומעניען געהען מאָגען; אינדעם איזט דיא זאכע מעהר אלס איין שפאס. טהאטזאכע איזט, דאס זאָוואָהל רומעניען אלס רוסלאנד זיך ניגמעהר פאָר דעם געבילדעטען אייראָפא שעמען, איהרע יידישען איינוואָהנער צו מיסהאנדעלן. זאָ האבען זיא זיך צוזאממענגערעדעט, דאס רוסלאנד זיינען צאָרן געגען דיא רומענישען יודען לאָזלאססע, וועהרענד רומעניען דיא רוסישען יודען פערפאָלגע. — עס איזט דיעס גאנץ דיא געשיכטע מיט דען ביידען יידישען קויפלייטען אונד איהרען כריסטליכען קוטשערן: דער איינע יידישע קויפמאנן פיהר אין דיא שטאדט אויף איינער עקוויפאשע. זיין כריסטליכער קוטשער טריעב מיט גראָססעם אייפער דיא פפערדע אן. פלאָטצליך קאָממט איהם איינע עקוויפאשע ענטגעגענגעפאהרען, אויף דער עבענפאללס אין יידישער קויפמאנן זאס אונד איין כריסטליכער קוטשער דיא פפערדע אנטריעב. דא דיא ביידען קוטשער איינאנדער ניכט אויסווייכען וואָללטען, שטיעסען דיא עקוויפאשען העפטיג צוזאממען. דא שפראנג דער ערסטע קוטשער וויטהענד פאָם וואגען אונד היעב מיט זיינער פייטשע, ניכט דען אנדערן קוטשער, דער דען איינגעטליכען צוזאממענשטאָס פערשולדעט האטטע, זאָנדערן דען יידישען קויפמאנן. נון שפראנג דער צווייטע קוטשער אויף אונד שלוג מיט זיינער פייטשע ערבארמונגסלאָז אויף דען אנדערן יידישען קויפמאנן איין, אינדעם ער דעססען קוטשער צוריעף: „ווארטע נור, דו פערפלוכטער קערל: הייעסט דו מ י י נ ע ן יודען, זאָ הייע איך אויך ד י י נ ע ן יודען!" — גאנץ זאָ מאכען עס אויך רוסלאנד אונד רומעניען. רוסלאנד פערפאָלגט דיא רומענישען: — רומעניען דיא רוסישען יודען. אללײן היעדורך בעווייזען דיעזע ביידען שטאאטען נור, דאס זיא דען כאראקטער פאָן „ראָהען קוטשערן" האבען!

*) (א י י ן ר ו ס י ש ע ר „ש פ א ס" געגען א י י נ ע ן — י ו ד ע ן.) אינזערע לעזער ווערדען זיך נאך עראיננערן, דאס איין הערר שמידט פאָר עטווא דרייפיערטעל־יאהרען אלס פינאנץ-דירעקטאָר נאך אָסט-רומעליען ענטזענדעט ווארדע, אים דיא געלד-ווירטהשאפט דיעזער פראָווינץ אים אויפטראגע דער ענגלישען רעגיערונג אונד דער זאָגענאננטען „אייראָפעאישען קאָממיססיאָן" צו פריפען אונד צו רעגעלן. דיא בילגארען אין אָסט-רומעליען, דיא אויף דיא „אויטאָנאָמיע" איהרעס געלד-וועזענס גראָססע שטיקע האלטען אונד קיינע פרעמדע איינמישונג דולדען וואָללען, יאגטען דען הערן פינאנץ-דירעקטאָר דאפאָן, דער זיך גליקליך שעטצטע, מיט דעם לעבען דאפאָנגעקאָממען צו זיין. דיעזער טאגע נון קאם איין יידישער קויפמאנן אויס אָדעססא, נאמענס מאגנובי, נאך דעם אָסט-רומעלישען שטעדטכען קארנאבאט אין געשעפטס-אנגעלעגענהייטען. ער שטיעג אים גאסטהויזע אב. דאָרט בעפאנד זיך אבער אויך איין איהם בעקאננטער רוסישער אָבערסט. דיעזער רעדעטע אימטער דען יידישען קויפמאנן מיט „הערר שמידט" אן. דער יידישע קויפמאנן לעכעלטע הערצ. אללײן דיא זאכע נאהם אלסבאלד איינען רעכט טרויריגען אויסגאנג. דיא איינוואָהנער דעס אָרטעס ראָטטעטען זיך צוזאממען, אומרינגטען דאס גאסטהויז אונד פאָרדערטען, דאס דער עבען איינגעטראָפפענע „שמידט" הערויסקאָממע. דער אָבערסט זאגטע נון דעם יידישען קויפמאנן, דאס ער דיעזער אויפפאָרדערונג „דעם שפאססעס וועגען" פאָלגע לייסטען מאָגע. קוים געלאנגטע יעדאך דער יידישע קויפמאנן אויפ'ס פרייע, אלס דיא ווילדען בילגארען איהן, גלייך דען ראָהען טהיערן, פלאָטצליך איבערפיעלען אונד פאסט צו טאָדטע פריגעלטען. היעראויף נאהמען זיא דעם אונגליקליכען אללעס געלד זאממט גאָלדענער איהר אונד קעטטע אב אונד גינגען אויסאיינאנדער. דער רוסישע אָבערסט, דער דאס גאנצע אונגליק אנגעשטיפטעט, פערשוואנד זאָגלייך אויס דעם אָרטע. אלס דער רוסישע אָבערקאָממאנדאנט איינע אונטערזוכונג איינלייטען ליעס, פערהענגטע ער איבער דיא געזאממט-בעפאָלקערונג פאָן קארנאבאט בלאָס איינע געלד-שטראפע אים בעטראגע פאָן 400 רובעלן, אונד צוואר 200 רובעל פיר דען פאסט צו טאָדטע געפריגעלטען יודען, 200 רובעל הינגעגען פיר דיא אָרמען. אלס ענדליך אויך דער רוסישע אָבערסט צור פעראנטוואָרטונג געצאָגען ווארדע, דא זאגטע ער לאכענד: „איך האבע מיר בלאָס מיט דעם י ו ד ע ן איינען „שפאס" ערלויבט. אונד ווענן דער יודע דורך דיעזען שפאס אויך טיכטיג דורכגעפריגעלט ווארדע, זאָ לאָהנט עס דאך דער מיהע ניכט, דאס מאן מיך, וועגען איינעם יודען, צור פעראנטוואָרטונג ציעהע!" — היעמיט וואר דיא זאכע אבגעטהאן. נון, זייטענס איינעם רוסישען אָבערסטען אונד איינעם רוסישען אָבערקאָממאנדאנטען וואר ניכט מעהר צו ערווארטען. דיעזע לייטע לאבען איבערהויפט איבער יעדען בעגריפף פאָן גערעכטיגקייט, נאמענטליך ווענן עס זיך „בלאָס אום איינען יודען" האנדעלט. אללײן אונזערעס עראכטענס זאָללטען דא דיא אייראָפעאישען גראָס-מעכטע איינשרייטען. דיעזע ראָהען בילגארען האבען יא ניכט איינען י ו ד ע ן, זאָנדערן דען פינאנץ-דירעקטאָר שמידט דורכפריגעלן וואָללען, דער אים אויפטראגע דער זאָגענאננטען „אייראָפעאישען קאָממיססיאָן" דיא געלד-אנגעלעגענהייטען אָסט-רומעליענס אָרדנען זאָללטע. וויא וועהרע דער פאלל, ווענן ווירקליך דער פינאנץ-דירעקטאָר שמידט דיא פריגעל ערהאלטען העטטע? דא ווירדען דיא אייראָפעאישען גראָס-מעכטע זאגען: „ווער אונזערן פערטרעטער בעליידיגט, האט א ו נ ס ז ע ל ב ס ט בעליידיגט; דיעס דירפען וויר ניכט אָהנע ראכע לאססען!" אָבגלייך דער געפריגעלטע טהאטזעכליך נור איין יודע וואר, ווירדען דענגאך אללע אייראָפעאישען גראָס-מעכטע בעליידיגט, דא דיעזער יא נור דעסהאלב געפריגעלט ווארדע, וויל איהן דיא בילגארען פיר דען פינאנץ-דירעקטאָר שמידט היעלטען: ווענן מאן דיא זאכע אויך ביי אייראָפעאישען רעגיערונגען בלאָס אלס „שפאס" האלט, דאנן איזט דיעס אום זאָ מעהר צו בעדויערן, דא דיא ווילדען בילגארען היעדורך נור צו ווייטערן געוואלט-טהעטיגקייטען ערמונטערט ווערדען!

*) (ד י א ג א נ צ ע ק ר י ם א י ם ב ע ל א ג ע ר ו נ ג ס-צ ו ש ט א נ ד.) דא דער רוסישע קאיזער, וויא בערייטס בעקאננט, געגענווערטיג אויף זיינעם לוסטשלאָססע ליוואדיא אין דער קרים זיך בעפינדעט, זאָ פערהענגטע דער אין דען פערשידענען רוסיש-טירקישען קריעגען בעקאננטע גענעראל טאָטלעבען איבער דיא גאנצע קרים דען בעלאגערונגס-צושטאנד. — דאס וויזט דאראויף הין, דאס קאיזער אלעקסאנדער אויך אין ליוואדיא זיך ניכט זיכער פיהלט, וועסהאלב מאן דען בעלאגערונגס-צושטאנד איינפיהרטע, דאמיט יא קיינע דריי מענשען צוזאממענקאָממען אונד שפרעכען קאָננען. ווענן איין מאנארך זאָגאר אין איינע געגענד קאָממט, דא ערווארטעט מאן פאָן זיינער גנאדע דיא פערקינדיגונג דער פרייהייט. וואָהין יעדאך דער רוסישע קאיזער קאָממט, דא קאָנן דיא בעפאָלקערונג זיכער זיין, דאס זיא דען בעלאגערונגס-צושטאנד ערהאלט!

פאָלליעטאָן.

דער געהיימניס-פאָללע.

(32-טע פאָרטזעטצונג.)

„ניין, מיין הערר! (זאגטע דער רעכטס-געלעהרטע) זיא פערדעכטיגען דען גוטען פראנק פערגעבענס; ער איזט איינער זאָלכען טהאט ניכט פעהיג! אינדעססען צו איהרער בערוהיגונג וויל איך איהנען עטוואס אנפערטרויען: פראנק וואר דאמאלס וועגען דיעזער אנגעלעגענהייט אין אונטערזוכונג געצאָגען, איך, אלס רעכטס-געלעהרטער, וואר ביי דערזעלבען צוגעגען —. וועגען זיינעס גוטען נאמענס אונד וועגען דער האָהען אכטונג, דיא מאן איהם געגענאיבער העגטע, ווארדע דיעזע אונטערזוכונג ג ע ה י י ם געפיהרט. אבער דיעזער פערדאכט דעס רויב-מאָרדעס ערוויעז זיך ניכט איינמאל געגען היינריך הויזמאנן אלס בעגרינדעט, אונד פראנק ווארדע גענצליך פאָן דער בעשולדיגונג פרייגעשפראָכען. — אבער אים געמיטהע איינינער, וועלכע ביי דיעזער געהיימען אונטערזוכונג צוגעגען וואָרען, בליעב איין צווייפעל צוריק, אונד דיעזער אללײן האט דען גראָססען געלעהרטען זעהר געשמערצט אונד געקרענקט. — איך גלויבע, דאס ער נור דעסהאלב זאָ שנעלל דיעזע געגענד פערלאססען, אונד דאס דיעזער פערדאכט אללײן שווער אויף זיינעם געמיטהע לאסטעטע, אונד דאהער לעבט ער יעטצט זאָ צוריקגעצאָגען! — איינינע פאָן אונס, דיא איהן בעמיטליידעטען אונד פאָן זיינער אונשולד איבערצייגט וואָרען, זוכטען דיעזע שטאטטגעפונדענע געהיימע אונטערזוכונג צו פערטושען, אונד עס ווארדע אויך דאפאָן ביז אויף דען היטיגען טאג, וואָ דיא גאנצע זאכע ביינאהע פערגעססען איזט, אים אללגעמיינען ניכטס בעקאננט. — וואס אבער דיא נאכפאָלגענדע פערבעססערונג זיינער פערמאָגענס-פערהעלטניססע בעטריפפט, זאָ איזט דאריבער גאר קיין צווייפעל, דאס ער איין ערבטהייל בעקאָממען האט."

„הערר! עקסיסטירט נאך היער יענע אלטע דיענסטמאגד, וועלכע יענע אויסזאגע מאכטע?" פראגטע לעאָ.

„ניין, דיעזע עקסיסטירט היער ניכט מעהר; אבער איינע אלטע פרויא, ביי וועלכער פראנק איינקווארטירט וואר, לעבט נאך היער, דיעזע קאָננטען זיא, ווענן עס איהנען דאראן געלעגען איזט, שפרעכען."

פלאָטצליך ליעס זיך יעמאנד ביים רעכטס-געלעהרטען מעלדען, ער ווארדע איינגעלאססען, עס וואר דער שטאאטס-אנוואלט הערר מ א י ב א ך. דיעזער בעאבזיכטיגטע אנפאנגס גאר ניכט דען פרעמדען אונד זאגטע צו זיינעם פריינדע, דעם רעכטס-געלעהרטען: „מיין הערר קאָללעגע! עראיננערן זיא זיך נאך דעם פאָר אונגעפעהר 10 יאהרען פערשוואונדענען היינריך הויזמאנן? ער איזט יעטצט היער! ער האט היער איין קינד צוריקגעלאססען, דיעזעס שטארב געסטערן נאכט אין זיינעם בייזיין. אין זיינער פערצווייפלונג, ביי זיינעם קלאגען אונד יאממערן האט ער ווארטע פאללען לאססען, וואָפאָן דיא צוהאָרער שוידערטען, אונד הייטע פריה ווארדע מיר דיעזער פאָרפאלל מיטגעטהיילט."

„גראָסער גאָטט! (ריעף יעטצט לעאָ) אלזאָ דיעזער דיעבער, דעם איך אויך ביי מיינער הערקונפט בעגעגנעטע אונד דער זאגטע, דאס ער אן דאס שטערבע-בעטט זיינעס קינדעס אייל, הייסט היינריך הויזמאנן? — אָ, יעטצט איזט מיר אללעס קלאר, קלאר וויא דיא זאָננע: דיעזער וואר ביי פראנק אין לאבע, דיא ביידען זינד בעקאננט. . ."

„ווער איזט דיעזער הערר?" פראגטע הערר מאיבאך — אונד דער רעכטס-געלעהרטע ערצעהלטע איהם, צו וועלכעם צוועקע לעאָ צו איהם געקאָממען.

„איין זאָנדערבארעס צוזאממענטרעפפען! (ריעף הערר מאיבאך) אלזאָ הערר פראנק עקסיסטירט יעטצט אין לאבע? ווענן דער מאנן זיינען פלייס זאָ פאָרטזעטצטע, וועלכען רייכטהום פאָן קעננטניססען מוס ער זיך שאָן הייטע ערוואָרבען האבען? נון האבע איך איינען מאנן געקאננט, דען דיא נאטור זאָ אפפענבאר צו איינעם וואהרהאפט „גראָססען מאנן" אויסצייכנעטע."

„מיינע הערען! וואס זאָלל איך עס איהנען לייגנען, אָ האָרעט מיך, אונד האבט ערבארמען מיט איינעם זאָהנע, דער זאָעבען ערפאהרען, דאס מאן ז י י נ ע ן פ א ט ע ר ערמאָרדעט האט! — יא לאצארוס וואר מיין פאטער, ווענן עס זיך נעמליך ערוויעזען זאָללטע, דאס ער פריהער רובין געהייסען. — אָ, מיינע הערען, לאססען זיא זיך ניכט פאָן איהרער פאָר-איינגענאָממענהייט פיר פראנק הינרייסען! דענקען זיא אן זיינע בעקאננטשאפט מיט הויזמאנן, דער ווירקליך פערדעכטיגט ווארדע, הויזמאננ'ס בעזוך ביי פראנק אין לאבע, פראנקס פריהערע ארמוטה אונד שפעטערע וואָהלהאבענהייט, דאס פלאָטצליכע פערשווינדען ביידער נאך דעם פערשווינדען מיינעס פאטערס אויס אלטאָנא — ניכט איהנען דאס ניכט שטאָפף גענוג צום נאכדענקען? — איך האבע אין מיינער היימאטה דיעזען פראנק אין אויגענבליקען געזעהען, וואָ ער אין טרייטערייען פערזונקען אונד צערשטרייט וואר, האבע זעהר פיעל זעלטזאמע אונד אבגעבראָכענע ווארטע פאָן דיעזעם פראנק געהאָרט. — איבער זיינעם הערצען שוועבט איינע טריבע